

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, телефон 235-23-78
E-mail: info@mincult.gov.ua

№ 171/19-2/55-19 від 12.02.2019

Богатирю В.
[foi+request-45191-cb3055e1@
dostup.pravda.com.ua](mailto:foi+request-45191-cb3055e1@dostup.pravda.com.ua)

Міністерство культури України в межах компетенції розглянуло Ваш інформаційний запит (вхідний реєстраційний номер Мінкультури Б-103/ЗПІ від 07.02.2019) щодо надання інформації, в частині відомостей про Релігієзнавчу експертизу щодо встановлення переліку релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію норм частин сьомої і восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», та повідомляє наступне.

Релігієзнавча експертиза щодо встановлення переліку релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію норм частин сьомої і восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (далі – Релігієзнавча експертиза), підготовлена колегіально співробітниками Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України, за участю членів Експертної ради з питань свободи совісті та діяльності релігійних організацій, як постійного консультативно-дорадчого органу, що утворений при Міністерстві культури України.

Вказаний вище документ затверджено Наказом Міністерства культури України від 25.01.19 № 37 «Про затвердження релігієзнавчої експертизи щодо встановлення переліку релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію частин сьомої і восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (копія додається).

Релігієзнавчу експертизу підготовлено відповідно до положень підпункту 4 частини першої статті 30 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», підпункту 93 пункту 4 Положення про Міністерство культури України, що затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2014 № 459 та Закону України № 2662-VIII «Про внесення змін до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних

організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України».

Одночасно повідомляємо, що відповідь Мінкультури від 05.02.2019 № 142/19-2/55-19 надіслана Вам в паперовому вигляді на адресу: 01024, Київ-24, а/с 770.

Державний секретар

Р. КАРАНДЄЄВ

Северенчук 279-36-70,
Малюкіна 235-52-21

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

25.01.2019

(дата)

№ 37

м. Київ

Про затвердження релігієзнавчої експертизи щодо встановлення переліку релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію норм частин сьомої і восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації»

Керуючись положеннями підпункту 4 частини першої статті 30 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», підпункту 93 пункту 4 Положення про Міністерство культури України, що затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2014 № 495 та Закону України № 2662-VIII «Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України»

НАКАЗУЮ:

1. Департаменту у справах релігій та національностей (Юрашу А.В.) протягом одного місяця з дня набрання чинності Законом України від 20 грудня 2018 р. № 2662-VIII «Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України» або набрання чинності законом, яким іноземна держава визнається такою, що здійснила військову агресію проти України та/або частково окупувала частину території України (якщо такий закон набрав чинності пізніше цього Закону):

№517/18-2/29-19 від 11.02.2019

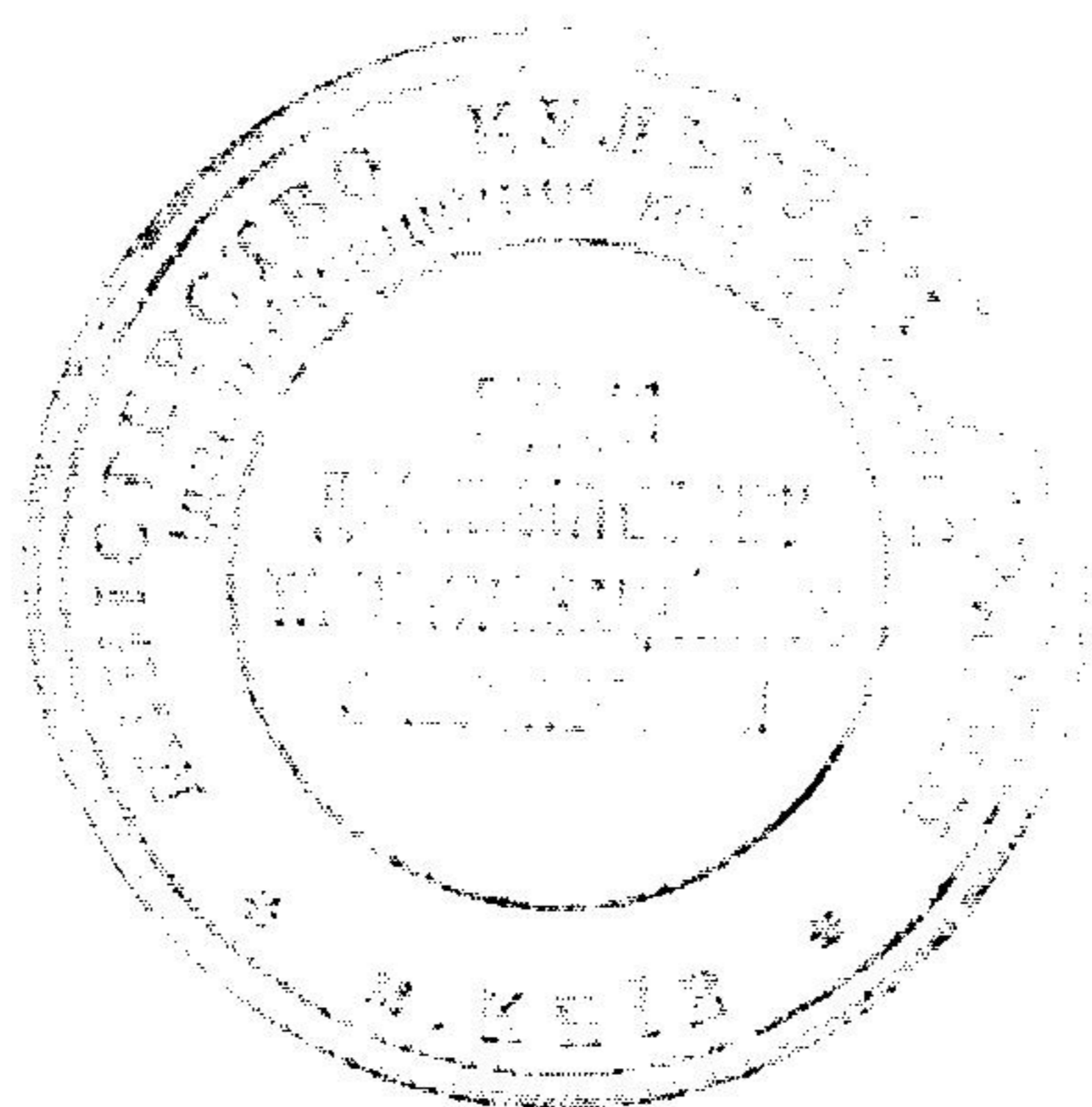

1.1. провести релігієзнавчу експертизу зареєстрованих статутів релігійних організацій (об'єднань) для встановлення обставин, передбачених частинами сьомою і восьмою статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації»;

1.2. забезпечити публічно через офіційне видання «Урядовий кур'єр» та письмово інформування релігійних організацій (об'єднань), які відповідно до частини 2 статті 7 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» представляють об'єднання релігійних організацій, визначених статтями 7, 8, 9, 10 та 11 цього Закону, а також окремих релігійних громад, у випадку, якщо вони діють без відповідних релігійних центрів та управлінь, що зареєстровані в Україні та які підпадають під дію частини 7 статті 12 Закону.

2. Контроль за виконанням наказу покласти на державного секретаря Карандеєва Р.В.

Міністр

Є. Нишук

РЕЛІГІЄЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗА

щодо встановлення переліку релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію норм частин сьомої і восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації»

ПРЕАМБУЛА

Події 2014 р., зокрема пов'язані із дестабілізацією миру на Сході України, а саме - тимчасовою окупацією окремих районів Донецької та Луганської областей (ОРДЛО), анексією Автономної Республіки Крим, наслідками збройної агресії, а також прямими та опосередкованими діями країни-агресора – Російської Федерації, яка визнана такою як на державному (*Закон України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України" від 15 квітня 2014 р.; Постанова Верховної Ради України від 27 січня 2015 р.*), так і на міжнародному рівнях (*Резолюція 23-ї сесії Парламентської асамблеї ОБСЄ "Очевидне, грубе і невиправлене порушення Гельсінкських принципів Російською Федерацією" від 1 липня 2014 р.; Рішення Комітету Міністрів та Парламентської асамблеї Ради Європи від 17 вересня 2014 р.; Резолюція ПАРЄ "Політичні наслідки російської агресії в Україні" від 12 жовтня 2016 р.; Резолюція ООН "Щодо Криму та міста Севастополь (Україна)" від 16 листопада 2016 р. тощо*), зумовили появу низки проблемних питань у релігійному середовищі країни.

Міністерство культури України, як центральний орган виконавчої влади, відповідальний за реалізацію державної політики у сфері релігії, здійснює системний моніторинг ситуації у релігійній площині, окрім іншого і у питаннях щодо порушення прав у сфері свободи релігії в Україні.

В результаті системного моніторингу Міністерством культури України було встановлено, що вищезначеними проблемами у релігійній складовій держави є наявність:

- деструктивних та провокативних проявів у діяльності окремих релігійних організацій;
- фактів нетолерантного ставлення до представників інших віросповідань;
- фактів сепаратистського та колабораціоністського характеру з боку деяких представників релігійних організацій;
- суттєвого загострення конфронтаційної та колабораціоністської риторики в офіційно оприлюднених публікаціях та повідомленнях представників окремих релігійних організацій, що діють в Україні;
- системних порушень основоположних прав і свобод людини, а саме – злочинів на ґрунті ненависті з мотивів упередженого ставлення за релігійною ознакою (релігійних переконань) на тимчасово непідконтрольних українській владі територіях (ОРДЛО і АРК) тощо.

Вже впродовж п'яти років російська пропагандистська машина за сприяння численних афілійованих структур штучно намагається дестабілізувати ситуацію у площині міжправославних відносин на території України, щоб відвернути увагу від проблем, які релігійні та етноконфесійні спільноти щоденно мають вирішувати як у

самій Росії, так і на українських територіях, тимчасово окупованих російськими військами.

Вказане вище та всі інші форми гібридної війни з боку Російської Федерації потенційно впливають на подальший мирний розвиток в Україні, зокрема і в міжконфесійній сфері, що, в свою чергу, може в подальшому деструктивно вплинути на національні інтереси та безпеку держави.

У цьому зв'язку 26 грудня 2018 року набув чинності Закон, яким було зроблено необхідні зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», які зобов'язують релігійні організації (об'єднання), які безпосередньо або як складові частини іншої релігійної організації (об'єднання) входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України, відображати належність до релігійної організації (об'єднання) за межами України, до якої вона входить (частиною якої вона є), шляхом обов'язкового відтворення у своїй назві повної статутної назви такої релігійної організації (об'єднання) з можливим додаванням слів "в Україні" та/або позначення свого місця в структурі іноземної релігійної організації.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

На виконання Розділу II «Перехідні та прикінцеві положення» Закону України «Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходяться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України», Міністерство культури України, як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері релігії, провело релігієзнавчу експертизу щодо виявлення релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію норм частин сьомої та восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».

Об'єкт експертизи – релігійна мережа України..

Предмет експертизи: зміст статутів (положень) релігійних організацій (об'єднань) України.

Мета експертизи: встановити перелік релігійних організацій релігійних організацій (об'єднань), які діють в Україні та входять до складу (мають канонічне та організаційне підпорядкування) керівних центрів, що знаходяться в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ 1

Аналіз релігійної мережі України щодо встановлення в ній тих релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію норм, зазначених в частині 7 та 8 статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».

Релігійна мережа України на 01.01.2018¹ складається з 36184 релігійних організацій. Моніторинг, проведений фахівцями Міністерства культури України із залученням спеціалістів, які є членами Експертної ради з питань свободи совісті та діяльності релігійних організацій, встановив, що під дію частин сьомої та восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» підпадають релігійні організації, які входять до складу таких релігійних об'єднань.

1.1. Руська (Російська) Істинно-Православна Церква (РІПЦ). В Україні діє три єпархії цього релігійного об'єднання:

Чернігівсько-Гомельська (нова назва – Гомельсько-Брянська) єпархія з центром в місті Чернігові; її керівником є єпископ Гермоген (Дуніков);

Одеська єпархія з центром у місті Одеса. До липня 2007 року її керівником був єпископ Іриней (Кліпенштейн). Зараз ця єпархія знаходиться під прямим керівництвом голови Церкви – архієпископа Тихона (Пасічника);

Вінницько-Хмельницька єпархія з центром у місті Вінниця. Керує цією єпархією єпископ Савватій (Безкоровайний).

Відповідно до відомостей щорічного статистичного звіту, станом на 01.01.2018 року загальна кількість релігійних організацій Російської Істинно-Православної Церкви в Україні нараховує – 40 організацій, що складає 0,11 % від загальної релігійної мережі держави та 0,20 % від загальної кількості православних релігійних організацій України, з них управлінь – 1, громад – 38 (діючі – 34, недіючі – 2, незареєстровані – 2), місій – 1.

Найбільша кількість цих релігійних організацій сконцентровано у Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Одеській областях та м. Київ – 25, що складає 62,5 % від загальної кількості релігійних організацій Істинно-Православної Церкви в країні. В інших 9 областях Вінницькій, Донецькій, Київській, Луганській, Полтавській, Сумській, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській – функціонує 15 громад РІПЦ, що складає 37,5 % від загальної кількості релігійних організацій цієї церкви.

1.2. Руська (Російська) Старообрядницька Церква (Безпопівська згода) інша назва – Древлеправославна Поморська Церква (ДПЦ) - релігійне об'єднання старовірів поморської згоди. У 1989 році була створена Російська рада ДПЦ (пізніше змінила назву на Російська рада Древлеправославної Поморської Церкви; центр знаходиться в місті Санкт-Петербург, Російська Федерація).

На загальному Соборі ДПЦ, який проходив у травні 2006 року в місті Санкт-Петербург, було розглянуто питання про створення центрального духовного управління ДПЦ в Україні. Безпосередньо в 2010 році було створено Центральну раду ДПЦ України, яка підпорядковується Російській Раді ДПЦ. Громади поморців

діють в Харківській та Житомирській областях.

Відповідно до відомостей щорічного статистичного звіту, станом на 01.01.2018 року загальна кількість релігійних організацій Старообрядницької Церкви (Безпопівської згоди) в Україні складає – 13 організацій, що становить 0,03 % від загальної релігійної мережі держави та 0,06 % від загальної кількості православних релігійних організацій України. Усі ці 13 релігійних організацій за своїм видом є громадами. Із них діючими є 11, незареєстрованими – 2.

Найбільша кількість цих релігійних організацій сконцентровано у 2 областях (Житомирська, Харківська) – 8, що складає 61,5 % від загальної кількості релігійних організацій Безпопівської згоди в країні. Меншою є кількість релігійних організацій у 5 областях (Вінницька, Дніпропетровська, Закарпатська, Запорізька, Чернігівська) – 5, що складає 38,5 % від загальної кількості релігійних організацій в країні.

1.3. Українська Православна Церква (в єдності з Російською Православною Церквою (УПЦ)). Релігійне об'єднання УПЦ входить до складу Російської Православної Церкви. В Україні діють 53 її єпархії. Керівником УПЦ є Митрополит Київський та всієї України Онуфрій (Березовський).

Відповідно до відомостей щорічного статистичного звіту, станом на 01.01.2018 року загальна кількість релігійних організацій УПЦ в Україні нараховує – 12675 організацій, що складає 35 % від загальної релігійної мережі держави та 65 % від загальної кількості православних релігійних організацій України, з них центрів – 1, управлінь – 52, громад – 12348 (діючі – 12064, недіючі – 220, незареєстровані – 64), монастирів – 211, братств – 28, місій – 17 та 18 духовних навчальних закладів.

Найбільша кількість релігійних організацій УПЦ сконцентровано у 12 областях (Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Київська, Одеська, Рівненська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська) – 8682, що складає 68,5 % від загальної кількості релігійних організацій УПЦ в країні. Меншою є кількість релігійних організацій у 12 областях (Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Чернівецька) та м. Києві – 3993, що складає 31,5 % від загальної кількості релігійних організацій УПЦ в країні.

1.4. Руська (Російська) Древлеправославна Церква (РДЦ Новозибківська згода). В Україні діє 6 релігійних громад, які об'єднані в Українську єпархію РДЦ з осередком в місті Кременчук. Українська єпархія РДЦ підпорядкована керівному центру РДЦ, який знаходиться в місті Новозибкові, Брянська область, Російська Федерація. Керує єпархією єпископ Микола (Просін). Релігійні громади РДЦ діють в Донецькій, Полтавській, Запорізькій, Львівській та Дніпропетровській областях.

Відповідно до відомостей щорічного статистичного звіту, станом на 01.01.2018 року ця Церква представлена такою мережею релігійних організацій: загальна кількість релігійних організацій Руської (Російської) Древлеправославної церкви (Новозибківської згоди) в Україні нараховує – 6 організацій, що складає 0,016 % від загальної релігійної мережі держави та 0,030 % від загальної кількості православних релігійних організацій України. Усі ці 6 релігійних організацій за своїм видом є громадами з яких діючими є 5 недіючими 1.

1.5. Руська (Російська) Православна Старообрядницька Церква (РПСЦ). Релігійні організації РПСЦ, які діють в Україні, входять до складу релігійного об'єднання Київської та всієї України єпархії, яка підпорядковується Московській митрополії, що є керівним центром Православної Старообрядницької (керівними органами управління Московської митрополії, відповідно до її статуту є Освященний і Архієрейські Собори та Митрополит).

Відповідно до відомостей щорічного статистичного звіту, станом на 01.01.2018 року загальна кількість релігійних організацій Руської (Російської) Православної Старообрядницької Церкви (Білокриницької згоди) в Україні складає – 57 організацій, що становить 0,15 % від загальної релігійної мережі держави та 0,29 % від загальної кількості православних релігійних організацій України, з них – центрів – 1, громад – 54 (діючі – 46, недіючі – 1, незареєстровані – 7), монастирів – 2.

Найбільша кількість цих релігійних організацій сконцентровано у 3 областях (Вінницька, Одеська, Чернівецька) – 37, що складає 64,9 % від загальної кількості релігійних організацій Руської (Російської) Православної Старообрядницької Церкви (Білокриницької згоди) в країні. Меншою є кількість релігійних організацій у 10 областях (Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська) та м. Києві – 20, що складає 35,1 % від загальної кількості релігійних організацій Руської (Російської) Православної Старообрядницької Церкви (Білокриницької згоди) в країні.

РОЗДІЛ 2

Аналіз змісту статутів (положень) релігійних організацій (об'єднань), зазначених у Розділі I, а також інших документів й матеріалів як вказаних вище релігійних організацій (об'єднань) в Україні, так і відповідних центрів релігійних організацій, які знаходяться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України, для встановлення факту їх входження до структури (або як складової частини) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться у вищезазначеній державі та підпадають під дію частин сьомої та восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».

2.1. Аналіз документів, які знаходяться у відкритому доступі та інформації з офіційного Інтернет ресурсу Руської (Російської) Істинно-Православної Церкви (РПСЦ) (Електронний ресурс: <http://www.ripc.info/>), доводить факт підпорядкування трьох діючих в Україні єпархій цього об'єднання керівному центру, який знаходиться в Російській Федерації – державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України.

Також вказуємо на те, що керівники діючих в Україні єпархій РПСЦ (єпископи Савватій і Гермоген та архієпископ Тихон) входять до складу керівного органу, а саме – Архієрейського синоду цього об'єднання та мають право голосу під час його проведення (Електронний ресурс: <http://www.ripc.info/synod/>).

2.2. Релігійні громади Руської (Російської) Старообрядницької Церкви (Безпопівської згоди) інша назва – Древлеправославна Церква Поморської згоди, які діють в Україні, об'єднані в складі Центральної ради ДПЦ України, яка, в свою чергу, знаходиться в прямому підпорядкуванні Російській раді Древлеправославної Поморської Церкви і є керівним органом цього релігійного об'єднання.

2.3. Розгляд статутів релігійних організацій Української Православної Церкви (в єдності з Російською Православною Церквою (УПЦ) доводить факт безпосереднього входження цього релігійного об'єднання до структури Російської Православної Церкви, центр якої знаходиться в місті Москва – Російська Федерація.

Українська Православна Церква (далі УПЦ) у відповідності до частини 2 статті 8 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» є релігійним об'єднанням, яке представляється своїм центром, а саме – релігійною організацією Київська Митрополія Української Православної Церкви.

В більшості статутів релігійних організацій, що входять до складу релігійного об'єднання УПЦ, які було проаналізовано вказується на те, що ці релігійні організації діють у відповідності до Статуту про Управління Української Православної Церкви – основного документу, який регламентує загальну адміністративну систему та специфіку адміністрування релігійного об'єднання УПЦ. Так, наприклад, в пункті 4 статуту релігійної організації Української Православної Церкви «Хресто-Воздвиженська релігійна громада с. Мозоліївка Глобинського району Полтавської області» зазначається, що: «Парафія діє дотримуючись чинного законодавства, Статуту Руської (Російської) Православної церкви (далі РПЦ), Статуту УПЦ». В статуті релігійної організації Київська Митрополія Української Православної Церкви у пунктах 1.1., 1.2. зазначається, що ця релігійна організація, є центральним виконавчо-розпорядчим церковним органом (релігійним адміністративним центром) УПЦ, який керується у своїй діяльності: «...Статутом про управління УПЦ ...».

Аналіз Статуту про управління Української Православної Церкви показав, що в розділі 1 пункті 5 Статуту про управління УПЦ чітко вказується, що Українська Православна Церква є самокерованою частиною Руської (Російської) Православної Церкви.

Безпосередньо в розділі 2 пункт 1 Статуту зазначається, що в Українській православної церкві вища влада належить Собору Української Православної Церкви (далі – Собор), до обов'язків якого зокрема належить:

- збереження канонічної єдності Української Православної Церкви, а також її канонічної єдності з Руською (Російською) Православною Церквою та з усіма Помісними Православними Церквами;

- нагляд за втіленням у життя рішень Помісних Соборів Руської (Російської) Православної Церкви, Соборів Української Православної Церкви та ухвалених ними статутів.

В розділі 3 пункт 1 вказується, що керівний орган УПЦ, що має всю повноту влади, діє на підставі священних канонів Церкви, постанов Помісних і

Архієрейських Соборів Руської (Російської) Православної Церкви, а також Соборів Української Православної Церкви.

В розділі 5 пункт 1 Статуту вказується що керівник УПЦ Митрополит обирається пожиттєво єпископатою Української Православної Церкви і благословляється Святішим Патріархом Московським і всієї Русі. Митрополит Київський і всієї України є постійним членом Священного Синоду Руської (Російської) Православної Церкви – керівного органу цього релігійного об'єднання.

Таким чином, аналіз «Статуту про управління Української Православної Церкви» дає підстави стверджувати факт входження Української Православної Церкви до складу Російської Православної Церкви на підставі умови, передбаченої

Московський і всієї Русі Кирило безпосередньо зазначив, що «Джерелом дуже великої напруги, чинником, що впливає на самопочуття православних людей, на їх духовний стан, продовжує залишатися становище нашої Церкви на Україні... Всім добре відомо, що спусковим гачком для початку гонінь на українське Православ'я стало безпрецедентне, таке, що виходить за межі будь-якого канонічного порядку, а тому злочинне рішення Константинополя вторгнутися на канонічну територію Української Церкви Московського Патріархату, на територію нашої Церкви» (Режим доступу: <http://edinstvo.patriarchia.ru/ua/db/text/5330171.html>).

Також підтвердженням залежності УПЦ від РПЦ є факт того, що офіційна мережа сайтів Української Православної Церкви (єпархії, монастирі, кафедральні собори, храми) працює на веб-ресурсах, адреси яких зареєстровано в державі-агресорі – Російській Федерації.

Так, в кінці кожної веб-сторінки на відповідних сайтах УПЦ зазначено, що вона (сторінка): «Працює на church.ua за підтримки магазину церковного начиння ortox.com.ua». Безпосередньо відкривши вказане гіперпосилання, а саме – «магазину церковного начиння ortox.com.ua» (вказане посилання ortodox.com.ua вже досить довгий час не працює), замість цього всі відвідувачі потрапляють на російський сайт «торгівельно-виробничого холдингу «ORTOX-Русиздат» (Режим доступу: <https://ortox.ru>).

2.4. Аналіз документів (статутів) релігійних організацій Руської (Російської) Древлеправославної церкви (РДЦ) показав, що в канонічному та організаційному плані ці релігійні громади входять до складу Української єпархії Руської (Російської) Древлеправославної Церкви, яка, в свою чергу, є частиною централізованої релігійної організації Руська (Російська) Древлеправославна церква, статут якої було зареєстровано Міністерством юстиції Російської Федерації 07 жовтня 2015 року. Центр цього релігійного об'єднання знаходиться в місті Новозибков, Брянська область, Російська федерація. У відповідності до пунктів 4, 5 розділу III статуту РДЦ, керівник Української єпархії РДЦ є членом Освященного собору РДЦ, що є керівним органом цього релігійного об'єднання.

Також зазначаємо, що про пряме підпорядкування Української єпархії РДЦ централізованій релігійній організації Руська (Російська) Древлеправославна Церква свідчить і те, що у відповідності до пункту 8 розділу IV її статуту керівник Української єпархії РДЦ обирається зі складу всього єпископату під час засідання загальноцерковного керівного органу, а саме – Освященного собору РДЦ, так, в пункті 8 розділу IV статуту централізованої релігійної організації Руська (Російська) Древлеправославна церква зазначається, що «Єпархіальний архієрей обирається Освященим Собором РДЦ та отримує про це Наказ Предстоятеля. Архієреї отримують титул, який визначається Освященим Собором РДЦ».

2.5. Аналіз документів (статутів) релігійних організацій Руської (Російської) Православної Старообрядницької Церкви (РПСЦ) показав, що всі діючі в Україні громади цієї церкви входять до складу релігійного об'єднання Київської та всієї України єпархії, яка в канонічному та організаційному плані підпорядковується централізованій релігійній організації – «Руська (Російська) Православна

Старообрядницька Церква». Зокрема, в пункті 4.2 Статуту цієї організації зазначається, що «Релігійне об'єднання може увійти до складу Церкви в якості місцевої релігійної організації, якщо воно складається з християн-старообрядців та в повній мірі визнає віровчення РПСЦ та її статут, прийняло власний статут, який відповідає вимогам затвердженим Освященим Собором РПСЦ та законодавству Російської Федерації». Також зазначаємо, що відповідно до пункту 1.10. Статуту централізованої релігійної організації «Руська (Російська) Православна Старообрядницька Церква» її керівні органи знаходяться в місті Москва, Російська Федерація.

ВИСНОВОК

1. Аналіз змісту статутів та інших документів і матеріалів, які знаходяться у відкритому доступі, а також інформації з офіційних Інтернет ресурсів релігійних організацій, які діють в Україні та в організаційному й канонічному контексті підпорядковуються входять до складу релігійних об'єднань Руської (Російської) Істинно-Православної Церкви (РІПЦ), Древлеправославної Поморської Церкви (ДПЦ), Української Православної Церкви (в єдності з Російською Православною Церквою (УПЦ), Руської (Російської) Древлеправославної Церкви (РДЦ), Руської (Російської) Православної Старообрядницької Церкви (РПСЦ), показав, що керівні центри цих релігійних об'єднань знаходяться за кордоном України, в Російській Федерації, державі, яка у відповідності до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України та низки інших українських та міжнародних нормативних документів визнана такою, що вчинила збройну агресію проти України.

2. В статутах та інших документах і матеріалах релігійних об'єднань (централізованих релігійних організацій РІПЦ, РПЦ, РДЦ, РПСЦ), які було проаналізовано вище, містяться положення, про те, що їхні керівні органи приймають рішення, які є обов'язковими для релігійних організацій, що знаходяться у їх складі та діють на території України, а керівники останніх входять до складу керівних органів цих об'єднань (централізованих релігійних організацій).

3. Здійснений аналіз статутів релігійних організацій та інших документів і матеріалів, які знаходяться у відкритому доступі, дає підстави вважати, що всі релігійні організації, які діють в Україні та входять до складу релігійних об'єднань РІПЦ, ДПЦ, УПЦ, РДЦ, РПСЦ, є такими, що підпадають під дію норм передбачених частинами сьомою та восьмою статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Враховуючи вищезазначене та на виконання пункту 3 Розділу II "Перехідні та прикінцеві" Закону України «Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» Міністерство культури України цією Релігієзнавчою експертизою публічно через офіційне видання "Урядовий кур'єр" інформує релігійні організації (об'єднання), які підпадають під дію частини сьомої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України (зазначені у Додатку до цієї Релігієзнавчої експертизи), про необхідність у строк не пізніше трьох місяців внести до свого статуту (положення) передбачені законом зміни та подати їх на реєстрацію у встановленому порядку.

Згідно з пунктом 4 Розділу II "Перехідні та прикінцеві" Перехідних та прикінцевих положень Закону України «Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», у разі, якщо протягом чотирьох місяців (для релігійних громад - дев'яти місяців з дня набрання чинності Закону України «Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (26 грудня 2018 року), релігійна організація (об'єднання) не внесла передбачених законом змін до своєї офіційної назви та не подала відповідні зміни до свого статуту (положення) на реєстрацію, її статут (положення) втрачає чинність у частині, якою визначається повна офіційна назва релігійної організації (об'єднання).

ДОДАТКИ

Перелік релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходяться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, телефон 235-23-78
E-mail: info@mincult.gov.ua

№ 142/19-2/55-19 від 05.02.2019

Богатирю В.
[foi+request-45191-cb3055e1@
dostup.pravda.com.ua](mailto:foi+request-45191-cb3055e1@dostup.pravda.com.ua)

Міністерство культури України опрацювало Ваш інформаційний запит (вхідний реєстраційний номер Мінкультури Б-75/ЗП від 28.01.2019) стосовно надання копії релігієзнавчої експертизи щодо встановлення переліку релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію норм частин сьомої і восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» та роз'яснень деяких норм Закону України № 2662-VIII і повідомляє таке.

1. 26 грудня 2018 року вступив в дію Закон України «Про внесення змін до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України».

Відповідно до розділу 3 перехідних та прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України» Міністерство культури України здійснило релігієзнавчу експертизу зареєстрованих статутів релігійних організацій (об'єднань), які підпадають під дію норм частин сьомої і восьмої статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» та розмістило на офіційному веб-сайті текст експертизи та перелік релігійних організацій (за посиланням: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245450887&cat_id=244913751). Запитувану Вами копію релігієзнавчої експертизи надсилаємо окремим додатком.

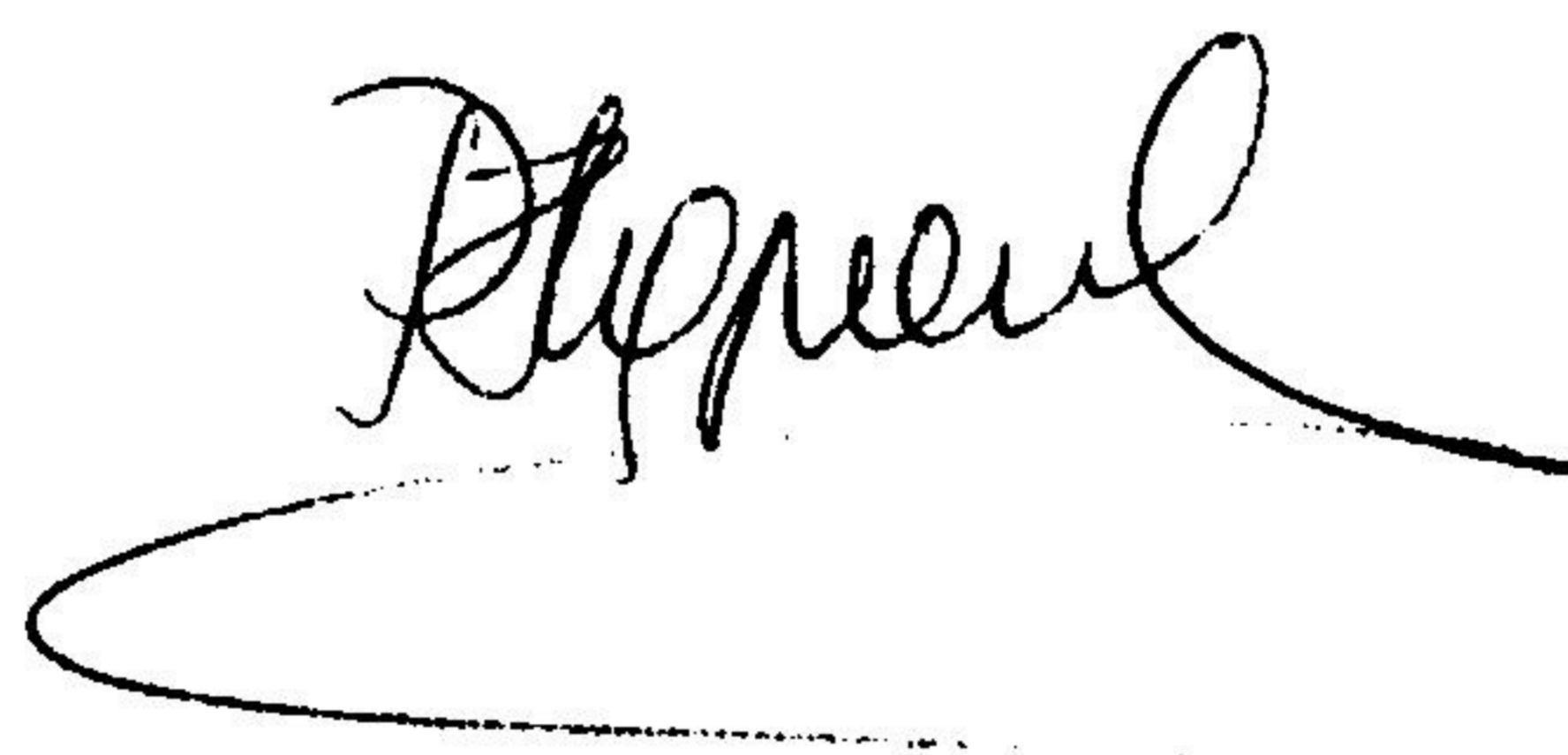
2. В Законі України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях» зазначено, що Російська Федерація чинить злочин агресії проти України та здійснює тимчасову окупацію частини її території.

3. Релігійні організації, які діють в Україні та сповідують іслам, іудаїзм, буддизм і яким нібито необхідно внести зміни на виконання вимог статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», відсутні, оскільки не підпадають під дію норм частин сьомої і восьмої цієї статті.

4. Інформуємо, що відповідно до частини 7 статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» релігійна організація (об'єднання), яка безпосередньо або як складова частина іншої релігійної організації (об'єднання) входить до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України, зобов'язана у своїй повній назві, зазначеній у її статуті (положенні), відображати належність до релігійної організації (об'єднання) за межами України, до якої вона входить (частиною якої вона є), шляхом обов'язкового відтворення у своїй назві повної статутної назви такої релігійної організації (об'єднання) з можливим додаванням слів "в Україні" та/або позначення свого місця в структурі іноземної релігійної організації. Із огляду на це, релігійні організації, які входять до релігійного об'єднання УПЦ в єдності з Російською Православною Церквою, мають змінити свою назву у відповідності до пунктів вказаного вище Закону.

Додаток: на 10 арк. в 1 прим.

Державний секретар

Р. КАРАНДЕЄВ